

JÉZUS HÉT SZAVA A KERESZTEN (passiójáték)

(olvasmány, egyházi iskolában ajánlott téma)

Gyülekezeti óraszám 0. Egyházi iskolák óraszama: 1.

(Mt 27,46; Lk 23,34–43; Lk 23,46; Jn 19,26–27)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1997, Kálvin Kiadó.

Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata. Budapest, 2013, Kálvin Kiadó.

Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség teológiája. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.

„Hirdesd az Igét”. Igehirdetők kézikönyve. Budapest, 1980, Kálvin Kiadó.

Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra. Budapest, 1986. Kálvin Kiadó.

McGrath, Alister: A keresztyén hit. Budapest, 2007, Kálvin Kiadó.

Szabó Andor: Lábam előtt mécses a te igéd. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Matthäus. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Markus. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.

Szénási Sándor: Ünnepeink. Budapest, 2007, Kálvin Kiadó

Wilckens, Ulrich: Das Evangelium nach Johannes. Göttingen, 1998, Vandenhoeck and Ruprecht in Göttingen.)

A húsvéti ünnepkör:

Nagyböjt: A húsvét ünnepére a nagyböjtnek nevezett időszak készít elő. Ezzel különböztetik meg a kisebb évközi böjtöktől. Nagyböjtnek nevezzük a húsvét előtti 40 nap időszakát. Ebben az időszakban készül elő lélekben és testben is a hívő ember Jézus Krisztus halálának és feltámadásának ünnepére. A 40 nap a Szentírásban különleges jelentőségű. Jézus maga is 40 napig böjtölt. A korai egyházban, ebben az időszakban készültek elő a katekumenusok a keresztelésükre, amire húsvét hajnalán került sor. A húsvét ünnepe segített abban, hogy a megkeresztelendő hitűjencok megérthessék méginkább, hogy a keresztség jelentése eltemettetni és feltámadni Krisztusban új életre.

A nagyhét: Virárvasárnapkal veszi kezdetét a nagyhét. A 4. században kapta ezt az elnevezést a húsvétot megelőző egy hét időszaka. A Református Egyházban a nagyhét időszaka az úrvacsorára való felkészülés, önvizsgálat, bűnbánattartás ideje.

Virárvasárnap: Jézus Jeruzsálembé való bevonulását, Krisztus királyvoltát ünnepeljük ezen a vasárnapon. A magyar nyelv a pálmák helyett a virágokat őrizte meg elnevezésében. A pálma a győzelem, a diadal jelképe volt. Virárvasárnapnak nevezi még néhány nyelv ezt az ünnepet. (örmény, cseh, szlovák, szlovén, szerb, horvát, makedónok.

Nagycsütörtök: Az utolsó vacsora alkalma volt, az úrvacsora szereztetésének az ünnepe. Ez volt zsidó páskavacsora ünnepének az ideje is. Jézus ennek az ünnepnek adott új értelemet a saját kereszthalálára való utalással.

Nagypéntek: Jézus szenvedésének, kínhalálának az ünnepe. Egyes vidékeken a gyász kifejezésére fekete ruhában mennek ilyenkor az emberek templomba.

Nagyszombat: Jézus sírban lételének ünnepe.

Húsvét: A húsvét volt az első keresztyén ünnep, amelyet Jézus Krisztus követői együtt ünnepeltek. A magyar nyelv sajnos nem Jézus feltámadásának a tényét, hanem a böjti időszak leteltének a végét őrizte meg kifejezésében. A Niceai Zsinat 325-ben a húsvét időpontját úgy határozta meg, hogy a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnapon legyen. Húsvét az egyházi év legfontosabb ünnepe. Amikor Krisztus feltámadását ünnepeljük, akkor újra és újra megerősödünk abban egyrészt, hogy Jézus Krisztus legyőzte a feltámadásával a bűn és a halál hatalmát, másrészt, hogy mi magunk is az Ő feltámadása által feltámadunk majd örök életre. Helyettes áldozatát Isten elfogadta, és így utunk van Istenhez. Az Istentől elszakadt embernek a Jézus Krisztus feltámadásába vetett hite által állhat helyre a kapcsolata Istennel. A Heidelbergi Káté a 45. kérdés-feleletben foglalkozik a Krisztus feltámadásának a kérdésével. A témát azonban nem úgy közelíti meg, hogy hogyan történt a feltámadás, hanem, hogy miért történt, azaz mi volt a feltámadás célja, azaz mi az ember haszna abból, hogy Jézus feltámadt. A válasz a múlt-jelen-jövő hármasságában született meg. A múltat tekintve, Jézus a feltámadásával állította helyre az ember és Isten között megromlott kapcsolatot. Jézus felmentett minket a bűn miatti tartozás alól. A jelen tekintve a keresztyén embernek már e földi életben elkezdődik a feltámadás, ez az új életet jelenti. A jövőt tekintve pedig az az ember haszna, hogy bízhat abban, hogy a test halála után feltámadás lesz majd az osztályrésze.

Húsvét vasárnap: Jézus Krisztus halálból való feltámadásának ünnepe.

Húsvét hétfő: Húsvét hétfőn Krisztus feltámadásának a hasznára, a keresztyén ember feltámadására fordítjuk a figyelmet.

Jézus mennybemenetelének ünnepe: A húsvéti ünnepkör utolsó ünnepe. Jézus feltámadása utáni 40. napon a mennybe ment. A 4. századtól kezdve ünnepelte a keresztyén egyház. Legtöbb országban munkanap. (Római katolikus elnevezés szerint áldozócsütörtök ünnepe. Ekkor van az elsőáldozás. De mi reformátusok maradunk csak a mennybementel ünnepe elnevezésnél.)

„Harmadnapon feltámadt a halottak közül...”: A keresztyén hit: húsvéti hit. Jézus Krisztus feltámadása a keresztyén hit alapja. Aki nem hisz abban, hogy Jézus feltámadt, nem keresztyén. Jézus feltámadásával húsvét diadallá lett. Ez a feltámadás a jele a bűn és a halál feletti győzelemnek. Jézus feltámadása a biztosíték arra, hogy mi is feltámadunk. Krisztus nem maradt a halál foglya. De feltámadásának valósága a világ előtt még rejtve van. A feltámadás ereje már ebben a földi életben a hívő ember számára az új életet jelenti. A megtérés előtti élet Pál apostol tanítása szerint vegetálás, de amikor meghalt az ő ember, feltámad az új ember Krisztus bűnbocsátó kegyelme miatt.

Jézus kereszten mondott hét szava Jézus hét utolsó mondatát jelenti. Egy ember utolsó tettei, szavai mindig különös hangsúlyt kapnak, és az egész életét értelmezik ezek a tettek, szavak. Ezek a szavak mintha lerántanák a leplet arról, hogy ki is volt valójában ez az ember. Így van ez Jézussal kapcsolatban is. Haláltusája közben elmondott utolsó mondatai, mintha a személye titkáról lepleznének le valamit.

A hét mondatból Jézus legfontosabb tanításai is visszatükröződnek. Istennel való kapcsolata, Isten iránti odaadása és az emberek iránti szeretete, megbocsátása látszik.

Mt 27,46:

„Három óra tájban Jézus hangosan felkiáltott: „Éli, éli, lamá sabaktáni!” azaz: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?”

Jézus felkiáltva Isten hívja héberül. Sokan azt hitték, hogy Jézus Illést hívja, mivel hasonló a hangzása a két szónak. A zsidó váradalmak szerint a végidőkben eljön újra Illés. A 22. zsoltárból idéz Jézus. Jézus a haláltusájában is Istenhez fordul. Ez minden keresztyén ember

számára példa és iránymutató, hogy a nehéz percekben és a szenvedés idején mi az, amit még tenni lehet és érdemes: Istenhez fordulni.

Lk 23,34

„Jézus pedig így könyörgött: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.”

Jézus tanításának egyik központi üzenete a megbocsátásról szóló tanítás. A kereszten megmutatja, hogy mit jelent a valóságban megbocsátani. Jézus nem magával foglalkozik a halál órájában, hanem azokkal, akik az életét veszik el. Akik Őt elítélték nem tudták, hogy ő nem egy ember, hanem maga Isten.

Ugyanezt mondja István vértanú is, mielőtt halálra kövezik. Jézus megmutatja a megbocsátás legvégső határát, határtalanságát.

A megbocsátás a görög kifejezés szerint azt jelenti, hogy elengedi az ember a másik bűnét.

Lk 23,43:

„Bizony, mondom néked, ma velem leszel a paradicsomban.”

Jézust két gonosztevő között feszítik meg, mintha ő is gonosztevő lenne. Jézus különösen kihangsúlyozza azt, hogy ma történik. Ez a ma szó fejezi ki azt, hogy Isten országa nem egy távoli jövőben lesz, nem valamikor a bizonytalan jövőben érkezik el, hanem ma már itt van. Mert ez az uralom már eljött. Most történik, most van. A paradicsom a jelen szenvedésének az ellenpontja. A keresztyén gyötrelmeivel szemben ígéri Jézus a bűnösnek, hogy a lehető legjobb állapotba fog kerülni, aki hisz benne. A mennyország lesz a paradicsom a megtérő számára. Azt a kérdést veti fel Jézusnak ez a mondata, hogy hogyan lehetséges ez, amikor Jézus a halála után a pokolra szállt, és nem a mennybe ment.

Lk 23,46:

„Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!”

A görög kifejezés azt jelenti, hogy Jézus az Atyának adja át megőrzésre a lelkét. Kifejezi ez a mondat azt a bizalmat is, hogy tudja Jézus, hogy Isten a halálban sem hagyja őt magára, vele van, őrzi. Minden körülmény között. Mert Istentől semmi sem választhatja el azt az embert, aki hisz benne. Látszólag Jézus emberek kezébe adatott. Mintha ki lenne szolgáltatva a földi hatalmasságoknak. De emberi ítélőszékeknek nincsen hatalma Jézus felett. Jézus, amikor előre szólt a haláláról, beszélt arról, hogy emberek kezébe fog adatni (Lk 9,44). A végső irányítás nem az emberek kezében van. István vértanú is ezt mondja, mielőtt meghal (ApCsel 7,59).

János 19,26-27:

Amikor Jézus meglátta ott állni anyját, és azt a tanítványt, akit szeretett, így szólt anyjához:

„Asszony, íme, a te fiad!” Azután így szólt a tanítványhoz: „Íme, a te anyád!”

Jézus még a legnagyobb gyötrelmei közepén is másokkal törődik. Ekkorra már bizonyára meghalt József, tehát Jézus nem csak az egész világért volt felelős, hanem egy földi családért is. Ő a család feje, legidősebb testvér, neki kellett a családfenntartónak lennie. És nem felejtkezett meg a sokkal kisebbnek tűnő felelősségéről sem. Hiába a világ megváltásának súlya van a vállán, törődik a családjával is. Sőt ez a gondoskodás sem felületes, hanem pontosan arra a tanítványra bízta az anyját, akit szeret, és aki hitben és emberileg is a legalkalmasabb erre a feladatra.

János 19,28:

„Szomjazom.”

Ennek a mondatnak három jelentése is lehet.

Egyrészt egy prófécia beteljesedése. Zsoltárok 69,22-ben áll, hogy: „szomjúságomban ecettel itattak.”

Másrészt Jézus valóságos emberi mivoltát mutatja be. Ő az, aki ugyanúgy átélte az ember minden szenvedését, hiszen beleöltözött az emberi természetbe. Ezért ugyanazon a testi szenvedésen ment végig, mint akármelyik másik ember, aki keresztre feszítettek.

Végül értelmezhetjük ezt a mondatot szimbolikusan is. Egy vágyakozás, hiányérzetet fejezhet ki. Szomjazik az igazságosság iránt, Isten testi fájdalmaktól való szabadítására, a tanítványok enyhét adó jelenlétére.

János 19,30

„Elvégeztetett!”

Ez jelenti azt, hogy elérkezett az a pillanat, amikor meghal. De azt is, hogy most van az a pillanat, amikor megtörténik az, amiért Jézus a földre jött, amiért Isten emberi formát vett fel az emberekért. Bekövetkezett. Megtörént az ember megváltása.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Horváth-Szabó: Vallás és emberi magatartás, Piliscsaba, 2007)

Nagypéntek eseményei református identitásunk központi üzenetét hordozzák: Krisztus szenvedését és halálát. „A szenvedés élményének, jelentőségének, funkciójának és lényegének megragadása a képi kifejezés mellett az élmény személyiségre tett hatásain keresztül lehetséges.” Jézus szenvedése nem az Ő személyiségére tehet hatást, hanem minden emberre, aki az életében igazán szembenéz legalább egyszer azzal. Általában az emberi szenvedésnek lehetnek egyrészt negatív hatásai: a másik bántására ösztönözhet, vagy eltávolíthat Istentől. Látjuk, hogy Jézus pontosan az ellenkezőjét éli meg a kereszten: könyörög gúnyolóiért, kivégzőiért, és a mennyei Atya kezébe teszi le a lelkét, noha átéli az Istentől való elszakíttóságot is.

Az ember számára a szenvedésnek vannak pozitív hatásai: önismeretre nevelhet, változásra ösztönözhet, Istenhez vezethet – lásd az egyik lator vallomását a saját bűnösségéről, Jézushoz fordulását és istenségének elismerését, vagy a századost, aki kimondja, hogy Isten Fia volt. A szenvedés a másik emberhez vezet – ahogy Jánost Máriához vezeti Jézus, hogy ne maradjon egyedül a fájdalmában, gyászában.

Mindezeknek fényében érdemes a csoportban megteremteni egy ünnepi óra kereteit, amikor szembesülhetnek Krisztus szenvedésével, egy közös passió-olvasás keretében. Ahogy az előző órán a kiüresedő rítusról gondolkozhattunk együtt a tanulókkal, úgy ezen az órán átélhetik, hogy milyen az, ha részesei lehetnek egy évszázados hagyománynak (nagypénteki passió-istentisztelet), és mégis tartalmat adhatnak neki, akár azáltal is, hogy ők találják ki a terem berendezését, hogy milyen szimbólumok jelenjenek meg ezen az ünnepen, a közösen választott énekekben, és azáltal is, hogy ők vállalhatnak szerepet az olvasásnál. A vallástanár feladata, hogy olyan légkört teremtsen, ami nem veszi el az ünnep méltóságát. Ebben különösen fontos szerepe lehet a Jézus szövegét olvasó tanulónak, hogy ő komolyan vegye, és élményszerűen, átéléssel olvassa.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none">Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett	<ul style="list-style-type: none">Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által

<p>feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ismerje a passiójáték tartalmát, tanulja meg a szerepet, vegyen részt a játékban. 	<p>kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: • Ismerje a passiójáték tartalmát önállóan elemezze, vegyen részt a játékban, memorizálja.
---	---

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus utolsó szavai mögött lévő hit és a szenvedés tudatos vállalásának a megmutatása.

Kognitív cél: Jézus utolsó szavai mögött lévő hit és a szenvedés tudatos vállalásának a megmutatása.

Affektív cél: Csodálkoztassa rá a Hittanoktató a diákokat arra, hogy Jézus még az utolsó pillanataiban sem önmagával, hanem másokkal foglalkozott.

Pragmatikus cél: A tanuló aktív részvétele egy lelkipásztor/Hittanoktató által vezetett, csoport- és korosztály szintű passiójátékba.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok Taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>A passió</p> <p>Református hagyományaink szerint nagypénteken az istentiszteleten felolvassák Jézus szenvedéstörténetét, a passiót. Sok gyülekezetben máig él ez a hagyomány, de több helyen feledésbe merült. Ezen az órán annak a lehetőségével élhetünk, hogy felelevenítjük ezt, szerepek szerint olvasva a szöveget, közben énekkel megszakítva, hogy legyen elég időnk átgondolni az addig hallottakat. Ebben a passióban Jézus szavai és a tanév során eddig megismert újszövetségi személyek jelennek meg, akik akár személyesen is jelen lehettek Jézus keresztyje alatt.</p>	<p>Biblia</p> <p>Református hagyomány</p>
Feldolgozási javaslat	<p>TK 109–109. oldalának szerepek szerinti felolvasása</p> <p>(a szerepeket osszuk ki előre, színessel megjelölhetők az egyes szövegek, ez később a tartós tankönyvvé válás során sem lesz zavaró)</p> <p>Szereplők Jézus Gúnyolók Bűnös asszony Kapernaumi százados Nikodémus Lator Mária</p>	<p>TK Ünnepeljünk együtt! Jézus hét szava a kereszten (Olvasmány) 108–109. o.</p>

	Márta Lázár Tömeg Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. feladata.	Munkafüzet MFEI 86. o. 1. f.
Ének javaslat	183. Istennek bányája... Jövök a kereszthez...	TK 7. ének
Házi feladat	Munkafüzet 2. és 3. feladatai.	MFEI 87. o. 2- 3. o.

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Letölthető Prezi:

http://prezi.com/i6cxc5tofeql/?utm_campaign=share&utm_medium=copy&rc=ex0share

A tantermet is berendezhetjük ünnepi módon, mely utal a nagypéntek eseményeire. Félhomály, egy fekete kendővel leterített asztal, rajta egy töviskoszorú sokat adhat ahhoz, hogy az óra igazán ünnepi legyen.